

UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU
UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION

10. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP

Specijalna edukacija
i rehabilitacija DANAS

Zbornik radova

10th INTERNATIONAL
SCIENTIFIC CONFERENCE

Special Education
and Rehabilitation TODAY

Proceedings

Beograd, 25–26. oktobar 2019. godine
Belgrade, October, 25–26th, 2019

UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA
SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU
UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION

10. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
Beograd, 25–26. oktobar 2019. godine

ZBORNİK RADOVA

10th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
Belgrade, October, 25–26th, 2019

PROCEEDINGS

Beograd, 2019.
Belgrade, 2019

10. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
BEOGRAD, 25–26. OKTOBAR 2019. GODINE
ZBORNİK RADOVA

10th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
BELGRADE, OCTOBER, 25–26th, 2019
PROCEEDINGS

IZDAVAČ / PUBLISHER

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju
University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation

ZA IZDAVAČA / FOR PUBLISHER

Prof. dr Snežana Nikolić, dekan

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK / EDITOR-IN-CHIEF

Prof. dr Mile Vuković

UREDNICI / EDITORS

Prof. dr Vesna Žunić Pavlović

Prof. dr Aleksandra Grbović

Prof. dr Vesna Radovanović

RECENZENTI / REVIEWERS

Prof. dr Ranko Kovačević, prof. dr Vesna Bratovčić

Univerzitet u Tuzli – Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Tuzla, BiH

Prof. dr Viviana Langher

Università Sapienza di Roma – Facoltà di Medicina e Psicologia, Roma, Italia

Prof. dr Branislava Popović Čitić, doc. dr Slobodan Banković, doc. dr Ljubica Isaković

*Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju,
Beograd, Srbija*

LEKTURA I KOREKTURA / PROOFREADING AND CORRECTION

Maja Ivančević Otanjac, predavač

DIZAJN I PRIPREMA / DESIGN AND PROCESSING

Mr Boris Petrović

Biljana Krasić

Zbornik radova biće publikovan u elektronskom obliku CD

Proceedings will be published in electronic format CD

Tiraž / Circulation: 200

ISBN 978-86-6203-129-7

Objavlјivanje Zbornika radova podržalo je Ministarstvo prosvete, nauke i
tehnološkog razvoja Republike Srbije.

IZLOŽENOST NASTAVNIKA NASILNOM PONAŠANJU UČENIKA U SREDNJIM ŠKOLAMA ZA UČENIKE SA SMETNJAMA U RAZVOJU*

Vesna Žunić Pavlović^{**a}, Miroslav Pavlović^b, Svetlana Kaljača^a, Nenad Glumbić^a

^aUniverzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija

^bZavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, Beograd, Srbija

Poslednjih godina, viktimizacija nastavnika na radnom mestu postala je predmet interesovanja brojnih istraživača iz različitih zemalja. Prethodna istraživanja sugerišu da je većina nastavnika doživela nasilno ponašanje učenika tokom karijere, a da su nastavnici zaposleni u školama za učenike sa smetnjama u razvoju posebno ugroženi. Cilj ovog istraživanja je utvrđivanje razlika u učestalosti i pojavnim oblicima nasilnog ponašanja učenika prema nastavnicima u srednjim školama za učenike sa smetnjama u razvoju u odnosu na druge srednje škole. Uzorak čini 96 nastavnika u školama za učenike sa smetnjama u razvoju i 566 nastavnika u gimnazijama, srednjim stručnim školama i srednjim umetničkim školama. Za procenu viktimizacije nastavnika korišćen je upitnik Radne grupe za nasilje u učionici usmereno prema nastavnicima Američkog udruženja psihologa (APA Classroom Violence Directed Against Teachers Task Force). Rezultati istraživanja pokazuju da između dva poduzorka nastavnika nema razlika u ukupnoj viktimizaciji, ali da postoje značajne razlike u pogledu pojavnih oblika nasilnog ponašanja učenika kojima su izloženi. Nastavnici u školama za učenike sa smetnjama u razvoju učestalije su izloženi nepristojnim rečima [t (115,953) = -2,841; p = 0,005; $\eta^2 = 0,01$] i nepristojnim gestovima [t (111,666) = -2,441; p = 0,016; $\eta^2 = 0,01$], a nastavnici u drugim srednjim školama elektronskom nasilju [t (572,475) = 4,617; p < 0,001; $\eta^2 = 0,03$] i pretnjama oružjem [t (565,000) = 3,498; p = 0,001; $\eta^2 = 0,02$]. Dobijeni nalazi podržavaju pretpostavku o specifičnostima nasilnog ponašanja učenika prema nastavnicima u školama za učenike sa smetnjama u razvoju i impliciraju potrebu za daljim proučavanjem ove problematike.

Ključne reči: nasilje, nastavnici, specijalna edukacija, viktimizacija

* Rad je nastao kao rezultat istraživanja na projektima „Socijalna participacija osoba sa intelektualnom ometenošću“ (br. 179017) i „Kriminal u Srbiji: fenomenologija, rizici i mogućnosti socijalne intervencije“ (br. 47011), koje finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

** vzunicpavlovic@gmail.com

Uvod

Rezultati istraživanja iz različitih zemalja konzistentno sugerišu da su nastavnici učestalo izloženi nasilnom ponašanju učenika: u Slovačkoj 49% u prethodnih mesec dana (Dzuka & Dalbert, 2007); u SAD 55% u prethodna tri meseca (Bounds & Jenkins, 2016) i oko 75% u tekućoj i prethodnoj godini (McMahon et al., 2014); u Hrvatskoj 74,3% u tekućoj školskoj godini (Lokmić, Opić, & Bilić, 2013); u Južnoj Koreji trećina nastavnika u prethodne dve godine (Moon & McCluskey, 2016); u Finskoj 23,6% (Kauppi & Pörhölä, 2012), u Turskoj 50% (Ozdemir, 2012), u Australiji 74,1% (Riley, Duncan, & Edwards, 2011), u Maleziji 65,2% (Santos & Tin, 2016) i u Kanadi 80% (Wilson, Douglas, & Lyon, 2011) tokom karijere.

Nasilno ponašanje učenika prema nastavnicima može imati raznovrsne oblike, od neučtivog ponašanja i uznemiravanja (npr. vređanje, pretnje), preko krađe i uništavanja lične imovine, do fizičkog napada (Espelage et al., 2013). U pomenutim studijama prevalencija izloženosti uznemiravanju iznosi 15-60%, a izloženosti fizičkom nasilju 3-20% (Bounds & Jenkins, 2016; Dzuka & Dalbert, 2007; McMahon et al., 2014; Moon & McCluskey, 2016; Ozdemir, 2012; Santos & Tin, 2016; Wilson et al., 2011).

Prema rezultatima prethodnih istraživanja, nastavnici koji rade sa učenicima sa smetnjama u razvoju učestalije su izloženi nasilnom ponašanju u odnosu na njihove kolege iz drugih obrazovno-vaspitnih ustanova. Prevalencija izloženosti uznemiravanju nastavnika specijalne edukacije u odnosu na druge nastavnike za prethodnu školsku godinu iznosi 39% prema 22% (Ervasti et al., 2012), odnosno 42,3% prema 30,4% (Tiesman, Konda, Hendricks, Mercer, & Amandus, 2013). Kod nastavnika specijalne edukacije postoji veći rizik uznemiravanja, a procene se kreću od 1,4 puta za sve nastavnike (Wei et al., 2013) do dva puta za nastavnike ženskog i tri puta za nastavnike muškog pola (Ervasti et al., 2012). Posebno su izražene razlike u prevalenciji izloženosti fizičkom napadu nastavnika specijalne edukacije u odnosu na druge nastavnike, koje iznose 27% prema 6% (Ervasti et al., 2012), odnosno 21,7% prema 6% (Tiesman et al., 2013) za prethodnu školsku godinu. Procenjuje se da je rizik fizičkog napada veći između 2,7 puta (Tiesman, Hendricks, Konda, & Hartley, 2014) i 4,4 puta (Wei et al., 2013) za sve nastavnike specijalne edukacije, odnosno tri puta za nastavnike ženskog i pet puta za nastavnike muškog pola (Ervasti et al., 2012).

Cilj rada

Cilj istraživanja je utvrđivanje razlika između nastavnika u srednjim školama za učenike sa smetnjama u razvoju i nastavnika u drugim srednjim školama u pogledu učestalosti viktimizacije i pojavnih oblika nasilnog ponašanja učenika kojima su izloženi.

Metod rada

Uzorak čini 96 nastavnika u školama za učenike sa smetnjama u razvoju i 566 nastavnika u drugim srednjim školama (20,1% gimnazija, 65,7% srednja stručna škola i 14,1% srednja umetnička škola) iz 13 školskih uprava na teritoriji Srbije. Većina nastavnika iz uzorka je ženskog pola (69,2%), starosti 31–50 godina (67,7%), sa završenim osnovnim akademskim studijama u trajanju od četiri godine (56,3%), sa radnim stažom na radnom mestu nastavnika od 11–20 godina (42,1%) i u radnom odnosu na neodređeno vreme (75,7%).

Selekcija uzorka i procedure istraživanja detaljno su opisane u radu Žunić Pavlović, Pavlović i Kaljača (2018).

Za prikupljanje podataka o izloženosti nastavnika nasilnom ponašanju učenika korišćen je upitnik Radne grupe za nasilje u učionici usmereno prema nastavnicima Američkog udruženja psihologa (*APA Classroom Violence Directed Against Teachers Task Force*; McMahon et al., 2014). Ovaj instrument meri 11 oblika viktimizacije nastavnika tokom prethodne školske godine: 1) uznemiravanje (nepriстойne reči, nepriстойni gestovi, nepriстойni grafiti, verbalne pretnje, zastrašivanje i elektronsko nasilje); 2) krađa ili uništavanje lične imovine; 3) fizičko nasilje (gađanje nekim predmetom, fizički napad i pretnja oružjem). Odgovori su ponuđeni na petostepenoj skali, od 0 – „nije mi se desilo“ do 5 – „više od 6 puta“. U ovom istraživanju interna konzistentnost upitnika je dobra ($\alpha = 0,85$).

U obradi podataka korišćena je deskriptivna statistika. Za testiranje statističke značajnosti razlika u viktimizaciji nastavnika korišćen je t-test.

Rezultati

Tokom prethodne školske godine, nasilno ponašanje učenika doživelo je 74% nastavnika u školama za učenike sa smetnjama u razvoju i 79,4% nastavnika u drugim srednjim školama.

Između dve grupe nastavnika nema značajnih razlika u ukupnom skorovima na podskalama Upitnika o izloženosti nastavnika nasilnom ponašanju učenika (Tabela 1). Značajne razlike postoje samo u pogledu izloženosti nastavnika pojedinim oblicima nasilnog ponašanja učenika. Nastavnici u školama za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom učestalije su izloženi nepriстойnim rečima i gestovima, a nastavnici u drugim školama elektronskom nasilju i pretnji oružjem. Osim za elektronsko nasilje gde je veličina uticaja mala ka srednjem, razlika između srednjih vrednosti skorova za ostale oblike viktimizacije nastavnika je mala.

Tabela 1. Skorovi ispitanika na Upitniku o izloženosti nastavnika nasilnom ponašanju učenika u odnosu na vrstu škole

	Škole za učenike sa smetnjama u razvoju		Druge srednje škole		t	df	η^2
	M	SD	M	SD			
Ukupna viktimizacija	4,44	4,98	3,84	5,20	-1,077	132,552	-
Uznemiravanje	3,80	4,17	3,23	4,01	-1,259	126,554	-
Krađa ili uništavanje lične imovine	0,27	0,67	0,32	0,87	0,607	154,371	-
Fizičko nasilje	0,38	0,93	0,30	0,88	-0,766	125,472	-
Nepriстойne reči	1,64	1,56	1,16	1,23	-2,841**	115,953	0,01
Nepriстойni gestovi	1,25	1,54	0,85	1,25	-2,441**	111,666	0,01
Nepriстойni grafiti	0,18	0,48	0,23	0,64	1,004	157,537	-
Verbalne pretnje	0,41	0,91	0,48	0,93	0,736	130,453	-
Zastrašivanje	0,31	0,86	0,35	0,78	0,435	122,940	-
Elektronsko nasilje	0,02	0,14	0,15	0,56	4,617***	572,475	0,03
Krađa ličnih stvari	0,16	0,47	0,16	0,52	-0,015	138,734	-
Uništavanje lične imovine	0,11	0,35	0,16	0,53	1,137	176,982	-
Gađanje predmetom	0,19	0,55	0,20	0,60	0,169	136,123	-
Fizički napad	0,19	0,57	0,08	0,29	-1,853	103,754	-
Pretnja oružjem	0,00	0,00	0,02	0,14	3,498***	565,000	0,02

* $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$

Diskusija

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da je tri četvrtine nastavnika u školama za učenike sa smetnjama u razvoju doživelo neki oblik nasilnog ponašanja učenika tokom prethodne školske godine. Suprotno nalazima drugih istraživanja (Ervasti et al., 2012; Tiesman et al., 2013, 2014; Wei et al., 2013), zastupljenost nastavnika koji su iskusili nasilno ponašanje učenika nešto je manja u školama za učenike sa smetnjama u razvoju nego u drugim školama.

Nalaz da su nastavnici u svim školama najčešće izloženi uznemiravanju, tačnije nepriстойnim rečima i gestovima učenika, ima potvrdu u istraživanjima koja su rađena u redovnim školama (Berg & Cornell, 2016; Bounds & Jenkins, 2016; Dzuka & Dalbert, 2007; McMahan et al., 2014; Ozdemir, 2012; Savović, 2002; Steffgen & Ewen, 2007; Wilson et al., 2011; Woudstra et al., 2018), kao i u studijama u koje su uključeni nastavnici specijalne edukacije (Ervasti et al., 2012; Tiesman et al., 2013; Wei et al., 2013).

Učestalost izloženosti nastavnika nepriстойnim rečima i gestovima učenika značajno je veća u školama za učenike sa smetnjama u razvoju nego u drugim školama. Autori sličnih istraživanja takođe izveštavaju da su nastavnici specijalne edukacije češće izloženi uznemiravanju u odnosu na njihove kolege iz redovnih škola (Ervasti et al., 2012; Tiesman et al., 2013; Wei et al., 2013) i to objašnjavaju generalno višim nivoom antisocijalnog ponašanja učenika u specijalnoj edukaciji, neadekvatnom obukom nastavnika za prevenciju nasilnog ponašanja učenika i specifičnim interakcijama koje karakterišu rad nastavnika sa manjim brojem učenika. S druge strane, u školama za učenike sa smetnjama u razvoju učestalost izloženosti nastavnika

elektronskom nasilju učenika značajno je manja u odnosu na druge škole, što se može dovesti u vezu sa empirijskim podacima o ređoj upotrebi mobilnih uređaja u populaciji osoba sa smetnjama u razvoju (Bryen, Carey, & Friedman, 2007; Morris, Sweatman, & Jones, 2017).

Između škola za učenike sa smetnjama u razvoju i drugih škola nema značajnih razlika u izloženosti nastavnika fizičkom nasilju učenika, osim za pretnje oružjem koje su značajno učestalije u drugim školama. Ovi rezultati odstupaju od nalaza drugih autora da su nastavnici specijalne edukacije višestruko učestalije izloženi fizičkom nasilju učenika (Ervasti et al., 2012; Tiesman et al., 2013, 2014; Wei et al., 2013). Moguće objašnjenje dobijenih rezultata je neuobičajeno visoka prevalencija ovog oblika viktimizacije nastavnika u drugim školama. Zabeležena proporcija nastavnika u školama za učenike sa smetnjama u razvoju koji su iskusili fizičko nasilje (18,8%) odgovara nalazima sličnih studija (Ervasti et al., 2012; Tiesman et al., 2013), ali je u drugim školama (16,4%) znatno veća u odnosu na nalaze prethodnih istraživanja o prevalenciji od 3–9% na godišnjem nivou (Berg & Cornell, 2016; Ervasti et al., 2012; Gregory et al., 2012; Steffgen & Ewen, 2007; Tiesman et al., 2013; Wilson et al., 2011; Woudstra et al., 2018).

Zaključak

Na osnovu rezultata ovog istraživanja može se zaključiti da su nastavnici u Srbiji učestalo izloženi nasilnom ponašanju učenika, bez obzira na vrstu škole u kojoj su zaposleni. Razlike u učestalosti viktimizacije nastavnika u školama za učenike sa smetnjama u razvoju u odnosu na druge škole manje su izražene u poređenju sa istraživanjima rađenim u drugim zemljama. Ipak, dobijeni rezultati podržavaju pretpostavku o specifičnostima viktimizacije nastavnika u školama za učenike sa smetnjama u razvoju i impliciraju potrebu za daljim proučavanjem ove problematike.

Zahvalnica

Zahvaljujemo Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja RS, školskim upravama i Zavodu za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja za podršku u realizaciji istraživanja. Takođe zahvaljujemo školama i nastavnicima koji su učestvovali u istraživanju.

Literatura

- Berg, K. J., & Cornell, D. (2016). Authoritative school climate aggression toward teachers, and teacher distress in middle school. *School Psychology Quarterly, 31*, 122-139.
- Bounds, C., & Jenkins, L. N. (2016). Teacher-directed violence in relation to social support and work stress. *Contemporary School Psychology, 20*, 336-344.
- Bryen, D. N., Carey, A., & Friedman, M. (2007). Cell phone use by adults with intellectual disabilities. *Intellectual and Developmental Disabilities, 45*(1), 1-9.

- Dzuka, J., & Dalbert, C. (2007). Student violence against teachers: teachers' well-being and the belief in a just world. *European Psychologist, 12*, 253-260.
- Ervasti, J., Kivimäki, M., Pentti, J., Salmi, V., Suominen, S., Vahtera, J., & Virtanen, M. (2012). Work-related violence, lifestyle, and health among special education teachers working in Finnish basic education. *Journal of School Health, 82*, 336-343.
- Espelage, D., Anderman, E. M., Brown, V., Jones, A., Lane, K. L., McMahon, S. D., ... Reynolds, C. R. (2013). Understanding and preventing violence directed against teachers: recommendations for a national research, practice, and policy agenda. *American Psychologist, 65*, 75-87.
- Gregory, A., Cornell, D., & Fan, X. (2012). Teacher safety and authoritative school climate in high schools. *American Journal of Education, 118*, 401-425.
- Kauppi, T., & Pörhölä, M. (2012). School teachers bullied by their students: teachers' attributions and how they share their experiences. *Teaching and Teacher Education, 28*, 1059-1068.
- Lokmić, M., Opić, S., & Bilić, V. (2013). Violence against teachers – rule or exception? *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education, 1*, 6-15.
- McMahon, S. D., Martinez, A., Espelage, D., Rose, C., Reddy, L. A., Lane, K., ... Brown, W. (2014). Violence directed against teachers: results from a national survey. *Psychology in the School, 51*, 753-766.
- Moon, B., & McCluskey, J. (2016). School-based victimization of teachers in Korea: focusing on individual and school characteristics. *Journal of Interpersonal Violence, 31*, 1340-1361.
- Morris, J. T., Sweatman, M. W., & Jones, M. L. (2017). Smartphone use and activities by people with disabilities: 2015-2016 survey. *Journal on Technology & Persons with Disabilities, 5*, 50-66.
- Ozdemir, S. M. (2012). An investigation of violence against teachers in Turkey. *Journal of Instructional Psychology, 39*, 51-62.
- Riley, D., Duncan, D. J., & Edwards, J. (2011). Staff bullying in Australian schools. *Journal of Educational Administration, 49*, 7-30.
- Santos, A., & Tin, J. J. (2018). The nature, extent and impact of educator targeted bullying on school teachers in West Malaysia. *British Journal of Guidance and Counselling, 46*, 543-556.
- Savović, B. (2002). Disciplinski problemi u osnovnoj i srednjoj školi: mišljenje nastavnika. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, 34*, 259-271.
- Steffgen, G., & Ewen, N. (2007). Teachers as victims of school violence: the influence of strain and school culture. *International Journal on Violence and Schools, 3*, 81-93.
- Tiesman, H. M., Hendricks, S., Konda, S., & Hartley, D. (2014). Physical assaults among education workers: findings from a statewide study. *Journal of Occupational and Environmental Medicine, 56*, 621-627.
- Tiesman, H., Konda, S., Hendricks, S., Mercer, D., & Amandus, H. (2013). Workplace violence among Pennsylvania education workers: differences among occupations. *Journal of Safety Research, 44*, 65-71.

- Wei, C., Gerberich, S. G., Alexander, B. H., Ryan, A. D., Nachreiner, N. M., & Mongin, S. J. (2013). Work-related violence against educators in Minnesota: rates and risks based on hours exposed. *Journal of Safety Research, 44*, 73-85.
- Wilson, C. M., Douglas, K. S., & Lyon, D. R. (2011). Violence against teacher: prevalence and consequences. *Journal of Interpersonal Violence, 26*, 2353-2371.
- Woudstra, M. H., van Rensburg, E. J., & Visser, M. (2018). Learner-to-teacher bullying as a potential factor influencing teachers' mental health. *South African Journal of Education, 38*, 1-10.
- Žunić-Pavlović, V., Pavlović, M. i Kaljača, S. (2018). Nasilno ponašanje učenika prema nastavnicima u srednjoj školi. *Nastava i vaspitanje, 67*, 489-505.

TEACHERS' EXPOSURE TO VIOLENT BEHAVIOR OF STUDENTS IN SECONDARY SCHOOLS FOR STUDENTS WITH DISABILITIES*

Vesna Žunić Pavlović^a, Miroslav Pavlović^b, Svetlana Kaljača^a, Nenad Glumbić^a

^aUniversity of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation, Belgrade, Serbia

^bInstitute for the Improvement of Education, Belgrade, Serbia

In recent years, victimization of teachers in the workplace has become a subject of interest to numerous researchers from different countries. Previous research suggests that most teachers have experienced students' violent behavior during their careers, and that teachers in schools for students with disabilities are particularly vulnerable. The aim of this research was to determine the differences in frequency and forms of students' violent behavior directed against teachers in secondary schools for students with disabilities compared to other secondary schools. The sample consisted of 96 teachers in secondary schools for students with disabilities and 566 teachers in grammar schools, vocational secondary schools and secondary art schools. APA Classroom Violence Directed Against Teachers Task Force questionnaire was used to collect data on students' violent behavior directed against teachers. Research results indicated that there were no differences in total victimization between two subsamples of teachers, but there were significant differences in the forms of students' violent behavior they were exposed to. Teachers in schools for students with disabilities were more often exposed to obscene remarks [$t(115.953) = -2.84; p = 0.005; \eta^2 = 0.01$] and obscene gestures [$t(111.666) = -2.44; p = 0.016; \eta^2 = 0.01$], while exposure to electronic violence [$t(572.475) = 4.62; p < 0.001; \eta^2 = 0.03$] and weapons threats [$t(565.000) = 3.50; p = 0.001; \eta^2 = 0.02$] were more frequent in other secondary schools. The obtained findings support the assumption about the specificities of students' violent behavior directed against teachers in schools for students with disabilities and imply the need for further study of this problem.

Key words: violence, teachers, special education, victimization

* This paper is a result of the projects "Social Participation of Persons with Intellectual Disability" (No. 179017) and "Crime in Serbia: Phenomenology, Risks and the Possibilities of Social Intervention" (No. 47011), financed by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.